

На основу члана 4.8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и чл. 6. и 7. Правилника о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), рјешавајући по захтјеву Независног оператора система у Босни и Херцеговини, број: 38/16 од 28. октобра 2016. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 3. априла 2017. године, донијета је

ОДЛУКА

1. Независном оператору система у Босни и Херцеговини се одређује потребни годишњи приход за 2017. годину у износу од 7.156.598 КМ.
2. Утврђује се тарифа за рад Независног оператора система у БиХ у износу од 0,0592 фенинга/kWh.
3. Потребни годишњи приход за 2017. годину се одобрава у структури и износима наведеним у трећој колони сљедеће табеле:

Трошкови и приходи (КМ)	Захтјев	Одобрено	Индекс (3/2)
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Трошкови материјала	117.180	60.800	0,519
Трошкови енергената и комунални трошкови	101.000	89.500	0,886
Трошкови услуга	2.842.000	2.554.879	0,899
Бруто плате и накнаде запосленим	3.976.600	3.336.834	0,839
Амортизација	307.613	307.613	1,000
Финансијски трошкови	217.670	44.560	0,205
Путни трошкови	129.000	127.000	0,984
Остали порези и таксе	36.000	24.000	0,667
Остали расходи	731.610	663.575	0,907
А. Укупно трошкови и расходи	8.458.673	7.208.761	0,852
1. Вишак прихода из претходног периода			
2. Вишак расхода			
3. Вишак прихода	720.662	547.837	0,760
4. Финансијске резерве	200.000	200.000	1,000
5. Остали приходи	800.000	800.000	1,000
Б. Потребни приход (А-1-2+3+4-5)	8.579.335	7.156.598	0,834
Ц. Укупно приход (Б+5)	9.379.335	7.956.598	0,848
Енергија преузета из преносног система (kWh)	11.618.937.161	12.090.195.173	1,041
Тарифа (фенинг/kWh)	0,0738	0,0592	0,802

4. Независни оператор система у БиХ и Електропренос БиХ су дужни да по истеку сваког календарског мјесеца, у сарадњи са власницима лиценце за дистрибуцију електричне енергије, купцима који су директно прикључени на преносни систем и власницима лиценце за производњу електричне енергије који посједују производне објекте прикључене на преносни систем, сачине извјештај о енергетским величинама у свим тачкама преузимања из преносног система.
5. На основу извјештаја из претходне тачке ове одлуке, за купца прикљученог на преносни систем, услуге НОС-а БиХ се фактуришу његовом снабдјевачу, а за купца прикљученог на дистрибутивни систем оператору дистрибутивног система (ОДС), односно правном лицу у оквиру којег ОДС дјелује. Услуге НОС-а БиХ за произвођача који преузима електричну енергију из преносног система се фактуришу лиценцираном произвођачу, односно правном лицу у оквиру којег произвођач дјелује.
6. За енергију преузету у пумпном начину рада, произвођачима се не наплаћује тарифа за рад НОС-а БиХ.
7. Тарифа одређена овом одлуком се користи приликом одређивања тарифа/цијена за крајње купце, према структури тарифних елемената у оквиру појединих категорија потрошње.
8. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а примјењује се од 1. маја 2017. године.
Диспозитив одлуке се објављује у “Службеном гласнику БиХ”, службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Независни оператор система у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: НОС БиХ) представља један од субјеката у електроенергетском сектору и има задатак да управља радом преносног система у Босни и Херцеговини. Надлежности и функције НОС-а БиХ су дефинисане *Законом о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини* (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и *Законом о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини* (“Службени гласник БиХ”, број 35/04).

НОС БиХ је власник лиценце за обављање дјелатности независног оператора система, у складу са одлуком Државне регулаторне комисије за електричну енергију (у даљем тексту: ДЕРК), број: 05-28-12-30-20/12 од 3. јула 2012. године (“Службени гласник БиХ”, број 53/12). Тарифа за рад НОС-а БиХ је, према члану 21. *Методологије за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге – Пречишћени текст* (“Службени гласник БиХ”, бр. 93/11 и 61/14 – у даљем тексту: *Тарифна методологија*), намијењена за покривање трошкова рада НОС-а БиХ који настају обављањем дјелатности прописаних чл. 2. и 7. *Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини*.

Тарифа се, сходно члану 22. *Тарифне методологије*, утврђује на основу трошкова за обављање регулисане дјелатности и физичког обима услуга у оквиру регулисане

дјелатности. Трошкови за обављање регулисане дјелатности и физички обим услуга који пружа регулисани субјекат утврђују се на основу података садржаних у захтјеву за одобрење тарифе. Код утврђивања тарифа ДЕРК може користити и додатне податке за које сматра да су потребни.

У складу са чланом 3. *Правилника о тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), НОС БиХ подноси ДЕРК-у захтјев за одобрење тарифа. НОС БиХ поднио је захтјев за одобравање тарифа, број: 38/16 од 28. октобра 2016. године (запримљен 31. октобра под бројем: 04-28-5-318-1/16). Захтјев је поднијет на обрасцима прописаним *Одлуком о одређивању образаца за достављање података у тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), са потребним прилозима.

У складу са чл. 4. и 9. *Правилника о тарифном поступку*, исказани подаци морају бити јасно изложени, тако да омогућавају њихову потпуну идентификацију и морају пружити довољно информација да би се могла донијети одлука.

Разматрање захтјева за тарифе кроз поступак одобравања тарифа у највећој могућој мјери мора испоштовати основне принципе који прописују да ће тарифе бити праведне и разумне, равноправне, утемељене на објективним критеријумима, засноване на оправданим трошковима и одређене на транспарентан начин. Подносилац захтјева за одобрење тарифе дужан је доказати да предложена тарифа испуњава захтјеве из закона БиХ и правила и прописа ДЕРК-а.

Захтјев НОС-а БиХ наводи сљедеће трошкове и расходе за 2017. годину: трошкови материјала у износу 117.180 КМ, трошкови енергената и комунални трошкови 101.000 КМ, трошкови услуга 2.842.000 КМ, бруто плате и накнаде запосленим 3.976.600 КМ, амортизација 307.613 КМ, финансијски трошкови 217.670 КМ, путни трошкови 129.000 КМ, остали порези и таксе 36.000 КМ, те остали расходи 731.610 КМ, што укупно на име трошкова и расхода износи 8.458.673 КМ. Поред тога, НОС БиХ је у свом захтјеву затражио да му се одобри вишак прихода над расходима у износу од 920.662 КМ којим би се обезбиједила средства за инвестиције (кроз покриће дијела амортизације утрошене на отплату кредита за пословни објект од 720.662 КМ), те формирање финансијске резерве за бољу ликвидност (200.000 КМ).

НОС БиХ наводи да захтјев за одобравање тарифа заснива на бази реалних потреба за 2017. годину (Финансијски план и План инвестиција) као и на бази Тарифне методологије.

Финансијско пословање НОС-а БиХ у 2017. години одређиваће слични услови и претпоставке који су обиљежили и пословну 2016. годину. Финансијско пословање се првенствено односи на већ стандардизовану структуру материјалних и нематеријалних трошкова као и услуга, постојеће људске ресурсе уз запослење седам нових извршилаца, те материјални и већ достигнути технички ниво на којем НОС БиХ остварује своју дјелатност.

НОС БиХ наводи да очекује исподпланско остварење електроенергетског биланса у 2016. години, што се директно одражава на укупни приход НОС-а БиХ.

Захтјев садржи и планирани физички обим услуга на преносној мрежи за 2017. годину, који се наслања на податке из Биланса електричне енергије на мрежи преноса БиХ за 2017. годину (запримљен у ДЕРК-у 28. октобра 2016. године под бројем: 04-28-5-314-1/16)

према коме планирана испорука електричне енергије из преносног система у 2017. години, одређена на основу прелиминарних информација достављених од стране тржишних учесника у БиХ, износи 12.009.428.603 kWh. Међутим, према процјенама НОС-а БиХ пројектовани износ преузете енергије из преносног система је 11.618.937.161 kWh, што је мање за око 3,4 % или 390.491.442 kWh од износа формираног на основу података достављених од учесника на тржишту. Такође, ово је значајно мањи износ од реализованог у 2016. години који је износио 11.948.365.012 kWh.

Након прегледа документације, потпуност захтјева НОС-а БиХ је потврђена актом ДЕРК-а број: 04-28-5-318-2/16 од 16. новембра 2016. године, о чему је НОС БиХ обавијештен дописом број: 04-28-5-318-3/16 од 16. новембра 2016. године, па се у наставку тарифног поступка могло приступити оцјени свих поднијетих доказа уз придржај права ДЕРК-а да тражи додатне податке и информације када је то сматрао потребним.

Захтјев НОС-а БиХ је рјешаван спровођењем поступка формалне јавне расправе, у свему према одредбама *Правилника о јавним расправама* (“Службени гласник БиХ”, број 38/05), према чијој је одредби члана 45. ДЕРК кратким обавјештење у дневним новинама и на својој интернет страници упознао јавност са сажетком поднијетог захтјева и могућношћу заинтересованих лица да се непосредно упознају са захтјевом и упуте писмене коментаре у вези са предметом тарифног поступка. Обавјештење за јавност је позвало и лица заинтересована да у поступку формалне јавне расправе учествују као умјешачи и да претходно писмено докажу свој интерес, те најавило одржавање формалне јавне расправе о захтјеву.

Након достављања захтјева за стицање статуса умјешача, како би саслушао свједочења о њиховим позицијама и интересима, ДЕРК је закључком број: 04-28-5-318-13/16 од 30. новембра 2016. године дозволио учешће у поступку у својству умјешача сљедећим субјектима: “Алуминиј” д.д. Мостар, МХ “Електропривреда Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње, ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево и ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар. Умјешачи нису користили право да у просторијама ДЕРК-а изврше непосредан увид у цјелокупну документацију захтјева за тарифе.

Припремна расправа о поднијетом тарифном захтјеву НОС-а БиХ одржана је 1. децембра 2016. године у Тузли. На припремној расправи је утврђена листа питања које је требало расправити и ток формалне јавне расправе. На формалној јавној расправи одржаној 6. децембра 2016. године, стране у поступку су презентовале своје доказе како би се утврдиле све релевантне чињенице. Обрађено је свако од питања са утврђене листе и то сукцесивно одговором подносиоца захтјева и коментарима на исте од стране умјешача и водитеља поступка.

Извјештај водитеља поступка описује ток поступка, понуђене доказе и утврђене чињенице, релевантне правне одредбе и препоруку члановима Комисије (у даљњем тексту: Комисија) и достављен је странки у поступку актом ДЕРК-а, број: 04-28-5-318-31/16 од 15. децембра 2016. године, те умјешачима којима је такав статус правоваљано признат од стране ДЕРК-а. Анализа трошкова и прихода, изложена у извјештају водитеља потврђује, одбија или прилагођава појединачне ставке, величине или методе коришћене за

припрему приједлога тарифе, у складу са дискреционим правима ДЕРК-а у тарифном поступку.

Извјештај треба да пружи разумну основу Комисији да на предоченим подацима, аргументима и појашњењима, те коментарима НОС-а БиХ (број: 01-1561-3/16 од 21. децембра 2016. године) и заинтересованих особа (МХ “Електропривреда Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње коментари под бројем: 1.1/03/2-1750-9/16 од 22. децембра 2016. године и ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево, коментари под бројем: 01-05-39736/2016 од 22. децембра 2016. године), датим на приједлог овог извјештаја, након што их пажљиво размотри и процијени, донесе своју коначну одлуку о поднијетом захтјеву.

НОС БиХ у својим коментарима на извјештај водитеља поступка у поступку одређивања тарифа за рад НОС-а БиХ истиче: да су трошкови одржавања SCADA система и осталих софтвера неоправдано умањени и да их треба одобрити у траженом износу; да одобрени износ за трошак радне снаге није довољан да се задржи достигнути ниво просјечних нето плата; да је потребно прихватити аргументацију НОС-а БиХ у вези камата на нови EBRD кредит; те да очекују да ће се приликом доношења коначне одлуке о тарифи узети у обзир реалнија процјена електроенергетског биланса коју је сачинио НОС БиХ.

У коментарима МХ “Електропривреда Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње изражава противљење укидању плаћања тарифе за рад НОС-а БиХ за енергију преузету у пумпном начину рада производних електрана јер сматрају да би то довело у питање и плаћање преносне тарифе за енергију коју преузимају термоелектране.

Умјешач ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево је у својим коментарима на Извјештај водитеља поступка наводи да се слаже са препоруком да се не одобри значајно повећање трошкова радне снаге и да се по основу трошкова услуга и камата призна знатно мањи износ од захтијеваног. Не слаже се са препоруком водитеља о износу одобреног вишка расхода над приходима НОС-а БиХ и да се проблеми ликвидности морају рјешавати на другачији начин. Сматра да би менаџмент НОС-а БиХ требао размотрити оправданост исплата накнада члановима комисија за израду елелбората о прикључку. Констатује да не би требало повећавати постојећи ниво тарифе и да у овом тренутку не треба уводити Г компоненту у тарифу за рад НОС-а БиХ.

Комисија, дакле, мора усмјерити своја разматрања на све елементе у трошковној структури које је истицао подносилац захтјева, анализу трошкова и прихода изложену у извјештају водитеља поступка, као и коментаре умјешача поднесених у току цијелог поступка, те цјеловитом опсервацијом одлучити о поднијетом захтјеву. Слиједећи такве обавезе, Комисија излаже сљедећа своја становишта:

Код одређивања *трошкова материјала*, Комисија прихвата приједлог водитеља поступка и сматра разумним трошкове материјала у 2017. години одобрити у висини од 60.800 КМ.

Имајући у виду да за 2017. годину нема значајнијих повећања цијена енергената и комуналних накнада, Комисија подржава аргументацију водитеља поступка приликом обраде ставки планираних трошкова НОС-а БиХ за *енергенте и комуналне трошкове* и одобрава предложени износ од 89.500 КМ.

Приликом одређивања *трошкова услуга*, Комисија као и у ранијим тарифним поступцима посебну пажњу усмјерава на износ трошка услуга одржавања рачунарске опреме и софтвера, те прихвата аргументацију и оријентацију водитеља поступка у процјени укупног трошка ових услуга и утврђује их нивоу износа који је одобрен и у претходном тарифном поступку. Највећи пораст у овој групи трошкова, у односу на претходни период, планиран је у уској вези са активацијом новог EBRD кредита и односи се на трошак услуга консултанта за нови SCADA систем (800.000 KM), те обзиром да се овај трошак финансира из 'гранта' (исти износ приказан и на страни прихода) и не утиче на тарифу, може се прихватити у цијелости.

Прихвата се и сугестија умјешача да сви трошкови и камате по кредиту обрачунате и/или плаћене до момента стављања средства у употребу требају бити приписане трошку стицања, те ући у набавну вриједност сталног средства које се онда амортизује у процијењеном амортизационом вијеку, те се на овакав начин третира и планирани трошак EBRD кредита у оквиру ове групе. Цијенећи досадашњу динамику израде студија везаних за рад електроенергетског система БиХ као и значај тема '*Анализа рада балансног тржишта и упоредба балансирања са сусједним TSO-има*' и '*Механизми пружања помоћне услуге Q-V регулације и вредновање трошкова производње/потрошње реактивне снаге за потребе (подрику) ЕЕС-у БиХ (радни наслов)*' које би студије обрадиле, Комисија сматра оправданим признати и одобрити износ од 65.000 KM за ову намјену.

Не спорећи значај и потребу стручног усавршавања запосленика НОС-а БиХ, Комисија сматра да се износ трошка за ову намјену може редуковати успоставом одговарајућих приоритета и коришћењем различитих модалитета у пракси. Сматрајући да НОС БиХ може утицати на износе појединих трошковних позиција (трошкови репрезентације, услуге одржавања сталних средстава и остале услуге) без угрожавања функционалности и свога рада, те пратећи досадашњу реализацију, Комисија одобрава износ трошка услуга у укупном износу од 2.554.879 KM.

Сагледавајући досадашња остварења *трошкова радне снаге* у односу на одобрена, евидентна су, сем у 2013. години, значајнија одступања. Иако је НОС БиХ у свом тарифном захтјеву за 2017. годину планирао износ трошка радне снаге на достигнутим просјецима из претходног периода, те повећање броја запослених ради повећања обима послова и замјене кадрова који одлазе у пензију, Комисија сматра да се износ овог трошка мора прилагодити садашњој економској ситуацији у Босни и Херцеговини.

Цијенећи напријед наведено, Комисија одобрава за 2017. годину износ на позицији трошкова радне снаге на нивоу одобреног за 2016. годину од 3.336.834 KM, сматрајући да, у оквиру одобрених средстава, НОС БиХ има могућност и за запошљавање новог кадра у циљу извршавања свих својих задатака.

НОС БиХ је затражио одобрење *трошка амортизације* за 2017. годину у износу од 307.613 KM као резултат обрачуна амортизације на сва средства која НОС БиХ користи укључујући и дио који се односи на трошак амортизације новонабављене опреме током 2017. године. Иако се може очекивати да се трошак амортизације новонабављене опреме неће остварити у планираном износу, Комисија, имајући у виду да се из ових средстава врши плаћање кредита и обавеза, те евентуални преостали износ користи за инвестирање, признаје трошак амортизације за 2017. годину у затраженом износу од 307.613 KM.

Уз тарифни захтјев НОС БиХ је доставио и отплатне планове кредита који би требали бити оперативни у 2017. години. Укупне камате по свим кредитима, према захтјеву, износе 198.170 КМ, док су трошкови *осигурања* у нивоу остварења ранијег периода и износе 19.500 КМ. Као и код разматрања појединих трошкова услуга, прихвата се сугестија умјешача да се камате обрачунате и/или плаћене до момента стављања средства у употребу требају приписати трошку стицања, те ући у набавну вриједност сталног средства које се онда амортизује у процијењеном употребном вијеку. У том смислу сматра се логичним камату на нови ЕБРД кредит разложити па и признати кроз трошак амортизације на период у којем ће се користити стално средство које се финансира из тог кредита. Обзиром да у 2017. години неће доћи до активације сталног средства, утолико се неће ни појавити трошак припадајућег дијела ове камате. Истовремено, Комисија очекује да се подносилац захтјева у потпуности придржава одредби *Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини*, у смислу да сваком кредитном задужењу НОС-а БиХ, узимању зајма или прихваћању неповратних донација, претходи усвајање плана инвестиција, инвестициона одлука управљачких структура НОС-а БиХ, уз правовремено информисање ДЕРК-а и, према потреби, одобрење ДЕРК-а у складу са законом дефинисаним овлашћењима. Имајући све претходно у виду, Комисија признаје износ *финансијских трошкова* од 44.560 КМ.

Путни трошкови су група трошкова која има прилично уједначено остварење током претходних година. Узимајући у обзир да су ово трошкови на које регулисани субјект може утицати, чини се разумним одобрити износ у висини одобреног за 2016. годину, па за ову ставку Комисија у 2017. години одобрава износ од 127.000 КМ.

Остали порези и таксе су група трошкова која првенствено обухвата таксе и порезе који не зависе од резултата пословања. Анализирајући остварење ових трошкова у ранијем периоду, Комисија сматра разумним за 2017. годину одобрити износ у висини од 24.000 КМ.

У погледу одређивања висине *осталих расхода*, Комисија респектује чињеницу високог износа чланарине за ENTSO–Е, али истовремено има у виду и чињеницу да се на појединим трошковима из ове групе могу остварити одређене уштеде, те се одобравају *остали расходи* у висини од 663.575 КМ.

Такође, НОС-у БиХ у оквиру потребног прихода се одобрава 200.000 КМ за формирање неопходне финансијске резерве која би служила намјени одржавања ликвидности и стабилнијем финансијском пословању регулисаног субјекта.

Поред финансијске резерве, те имајући у виду остварени вишак прихода над расходима из претходног периода, као и приход од 'гранта' ЕБРД-а (800.000 КМ), додатно се пројектује вишак прихода над расходима за 2017. годину у износу од 547.837 КМ. НОС БиХ мора унапријед обавијестити ДЕРК о намјени пројектованог вишка прихода над расходима како би се оваква намјена евидентирала и узела у обзир приликом одобравања трошкова у будућности.

На основу изведених анализа захтијеваних трошкова и расхода подносиоца захтјева, Државна регулаторна комисија за електричну енергију као потребни годишњи приход Независном оператору система у Босни и Херцеговини за 2017. годину утврђује и одобрава укупни износ од 7.156.598 КМ и, на основу овако одобреног потребног прихода

и према реалној процјени преузете енергије са мреже преноса у БиХ за 2017. годину од 12.090.195.173 kWh (узимајући у обзир остварење за 2016. годину), одређује тарифу за рад у износу од 0,0592 фенинга/kWh.

Комисија цијени да, у тренутној ситуацији ниских велепродајних цијена на тржишту електричне енергије и неповољног економско-финансијског положаја у коме се налази дјелатност производње електричне енергије, није погодан тренутак за увођење G компоненте тарифе за рад НОС-а БиХ коју би плаћали произвођачи електричне енергије.

Такође, осврћући се на захтјев умјешача за укидање тарифе за рад независног оператора система у погледу енергије преузете у пумпном режиму рада, те подршку оваквом приступу од стране регулисаног субјекта, Комисија одлучује да се, за енергију преузету у пумпном начину рада, произвођачима не наплаћује тарифа за рад НОС-а БиХ.

Као и до сада, ДЕРК ће константно пратити примјену одређене тарифе и по потребни приступити подешавању исте.

Појединачне компоненте потребног прихода НОС БиХ је у обавези финансирати у оквирима овом одлуком одобрених вриједности.

Тарифа одређена у напријед наведеном износу, по увјерењу Комисије, обезбјеђује потребни приход за ефикасан, сигуран и поуздан рад НОС-а БиХ, односно омогућава покриће свих разумно насталих трошкова и расхода у пословању.

У оквирима разумног дискреционог права Комисије да потврди репрезентативност и оправданост свих поднијетих података и тврдњи, да процјени степен вјероватноће остварења свих процијењених трошкова и расхода, на основу свеобухватног разматрања свих доказа истакнутих у захтјеву, извјештају водитеља поступка, коментарима подносиоца захтјева и заинтересованих (умјешача), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву.

Сходно члану 14. *Правилника о тарифном поступку*, подносилац захтјева као регулисани субјект има обавезу обезбиједити приступ јавности званично одобреној тарифи, тако да одлуком одобрена тарифа буде на располагању јавности у његовој главној канцеларији током радних дана и објављена на његовој интернет страници.

У складу са чланом 9.2 *Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини*, против одлуке о одобрењу тарифа може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана пријема ове одлуке.

Број: 04-28-5-318-37/16

3. априла 2017. године

Тузла

Предсједавајући Комисије

Суад Зельковић